

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 1Co/99/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7710211830
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 08. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Tutko
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2015:7710211830.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v právnej veci žalobkyne O. A., bytom v Z., G. Č.. XX, proti žalovaným 1/ Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 2, 2/ Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, o ochranu osobnosti, o odvolaní žalobkyne a žalovaných proti rozsudku Okresného súdu v Rožňave č.k. 12C/147/2011-459 zo dňa 10.10.2013 takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok a vec v r a c i a súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zaviazal každého zo žalovaných zaplatiť žalobkyni sumu 5 000,00 eur, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a oboch žalovaných zaviazal aj na náhradu trov konania žalobkyni, každého v sume 1 353,26 eura, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Týmto rozsudkom rozhodol súd prvého stupňa o peňažnom nároku žalobkyne vo vzťahu k žalovanému v 1. rade v sume 100 000,00 eur a vo vzťahu k žalovanému v 2. rade v sume 33 193,91 eur titulom nemajetkovej ujmy.

Pri rozhodovaní vychádzal súd prvého stupňa zo zistenia, že žalovaný v 1. rade uznesením zo dňa 31.5.2004 obvinil žalobkyňu z trestného činu porušovania predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou a tiež z trestného činu porušovania predpisov štátnych a technických opatreniach na označenie tovaru. Vyšetrovanie bolo teda začaté 31.5.2004 a skončené dňa 20.6.2007. Dňa 4.7.2007 okresný prokurátor v Michalovciach podal na žalobkyňu obžalobu pre prečin porušenia predpisov štátnych technických opatrení na označenie tovaru. Okresný súd Michalovce rozsudkom zo dňa 11.12.2008 žalobkyňu spod obžaloby oslobodil a Krajský súd Košice uznesením zo dňa 15.4.2009 odvolanie okresného prokurátora proti oslobodzujúcemu rozsudku zamietol. Ďalej vychádzal zo zistenia, že žalobkyňa bola zadržaná dňa 3.6.2004 a predvedená na Úrad boja proti organizovanej kriminalite, odbor východ, Košice a následne bola dňa 5.6.2004 prepustená na slobodu o 16.05 hod. Toho istého dňa 3.6.2004 bola vykonaná u žalobkyne osobná aj domová prehliadka na základe príkazu Okresného súdu Košice I v mieste jej trvalého bydliska. Mobilné telefóny žalovanej boli odpočúvané a odposluchy boli preukázateľne vykonávané v čase od 5.11.2003 do 24.5.2004, pričom súhlas na odposluch bol vydaný dňa 10.5.2004 a bol platný na obdobie od 10.5.2004 do 10.8.2004.

Na základe uvedených zistení a po vykonanom dokazovaní dospel súd k záveru, že nárok žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy je čiastočne dôvodný. Vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania uviedol, že prípadný nárok žalobkyne nie je premlčaný, pretože žalobkyňa získala objektívne informácie o tom, že zrejme došlo k nesprávnemu postupu v konaní až po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku o oslobodení spod obžaloby dňom 15.4.2009. Za predpokladu, že žalobu podala dňa 14.9.2010 súd konštatoval, že lehota bola zachovaná a nárok nie je premlčaný. Ohľadom námietok nedostatku pasívnej legitímácie zo strany žalovaných súd bol toho názoru, že v prípade vecnej legitímácie pri ochrane

osobnosti je nositeľom povinnosti fyzická alebo právnická osoba, ktorá zásah spôsobila a má právnu subjektivitu. Podľa názoru súdu výnimkou je otázka pasívnej legitímácie a v zmysle zák. č. 514/2003 Z.z. a zákona č. 58/1969 Zb. kde zodpovedá štát, v mene ktorého koná ministerstvo. Trebalo teda podľa jeho názoru skúmať, či došlo skutočne k nesprávnemu úradnému postupu, prípadne k nezákonnému rozhodnutiu a kto je zodpovedným subjektom. Keďže žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 11 a nasl. Obč. zákonníka, zákon č. 58/1969 Zb. neupravuje nemajetkovú ujmu. Preto v zmysle tohto zákona bolo možné poskytnúť náhradu škody len v ponímaní majetkovej ujmy. Súd v danom prípade vychádzal z ust. § 20 zák. č. 58/1969 Zb. a rozhodnutia ESLP vo veci O. N. a ostatní proti Slovenskej republike a dospel k záveru, že v danom prípade sa žalobkyňa mohla domáhať náhrady nemajetkovej ujmy prostredníctvom žaloby na ochranu osobnosti v zmysle Občianskeho zákonníka, pričom uvedené konanie môže byť zahájené proti štátu alebo proti zodpovednej fyzickej osobe. Ďalej súd za podstatnú považoval otázku pre rozhodnutie o uplatnenom nároku, či v súvislosti so zodpovednosťou štátu možno priznať náhradu na náhradu nemajetkovej ujmy vyvolanej vo sfére osobnostných práv toho, kto bol zbavený slobody (zadržaním, zatknutím). Dospel preto k záveru, že nemožno priznať náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb. je potrebné prednostne aplikovať chápanie náhrady škody vyplývajúce z článku 5 ods. 5 Dohovoru pred úpravou zákona č. 58/1969 Zb. Súd v súvislosti s náhradou nemajetkovej ujmy nehodnotil prieťahy v konaní, ale v tomto prípade posudzoval len dĺžku trvania zásahu do osobnostných práv žalobkyne, ktorý trval od začiatku trestného stíhania až do oslobodzujúceho rozsudku. Dospel k záveru, že v prípade žalobkyne boli vykázané znaky neoprávneného zásahu do jej práva na súkromie, ktoré boli objektívne spôsobilé privodiť jej ujmu. Pokiaľ teda existoval zásah do práv na súkromie, nevzniká procesná povinnosť preukazovať, že zásah mal za následok zníženie vážnosti a dôstojnosti v spoločnosti. Podľa názoru súdu z vykonaného dokazovania je nepochybné, že došlo k vážnemu zásahu do osobnostných práv žalobkyne do jej práva na súkromie, na rodinný život a rovnako bolo preukázané aj to, že zadržaním a vykonaním domovej a osobnej prehliadky, následným trestným konaním bola v značnej miere znížená vážnosť a dôstojnosť jej osobnosti, pretože z výsluchu svedkov vyplynulo, že žalobkyňa v očiach verejnosti predstavovala kriminálny živel, ktorý sa podieľa na vážnej trestnej činnosti, dĺžka trvajúceho trestného konania len umocnila tieto názory. Táto skutočnosť veľmi vážne zasiahla rodinu žalobkyne, pretože aj deti žalobkyne zrejme z obáv že budú terčom výsmechu a rôznych poznámok, opustili republiku, čo tiež vyplynulo z výpovede svedkov. Všetky tieto okolnosti nepochybne vyvolali u žalobkyne vážne psychické problémy, v dôsledku ktorých bola v roku 2008 invalidizovaná, o čom svedčia lekárske správy. Žalobkyňa bola síce v čase počiatku zásahu nezamestnaná, avšak po zásahu bola jej možnosť zamestnať sa nepochybne vylúčená, ako kriminalizovanej osoby a osoby s psychiatrickou diagnózou. Súd konštatoval, že vzhľadom na okolností, za akých došlo k zásahu do osobnostných práv žalobkyne bol zásah objektívne spôsobilý znížiť vážnosť a dôstojnosť žalobkyne vo vzťahu k rodine, k priateľom, spoluobčanom. Oslobodzujúci rozsudok neznamená zásadnú zmenu v náhľade na žalobkyňu, pretože sa nejednalo o listinu, ktorou by bola verejnosť oboznamovaná. Z tohto hľadiska nesúhlasil súd s názorom žalovaných, že rozsudok je postačujúcou satisfakciou. Podľa názoru súdu sú splnené podmienky pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy a výška súdom priznanej nemajetkovej ujmy zohľadnila mieru a závažnosť zásahu a súd ju považoval za primeranú. Keďže žalobkyňa sa domáhala náhrady nemajetkovej ujmy vo väčšom rozsahu, súd nad rámec priznanej náhrady žalobu zamietol ako nedôvodnú.

Výrok o trovách konania odôvodnil s poukazom na ust. § 142 ods. 3 O.s.p. a priznal žalobkyni vo vzťahu k žalovaným náhradu trov konania spočívajúcu v trovách právneho zastúpenia.

Proti tomuto rozsudku v zamietavom výroku podala včas odvolanie žalobkyňa a vo vyhovujúcich výrokoch aj žalovaní.

Žalobkyňa žiadala, aby odvolací súd v zamietavom výroku rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V odvolaní uviedla, že odvolanie smeruje k extrémne nízkej priznanej výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Podľa jej názoru súd prvého stupňa správne vyhodnotil vykonané dôkazy a ustálil, že došlo k vážnemu zásahu do jej osobnostných práv, do práva na súkromie, na rodinný život, napriek tomu však jej priznal náhradu nemajetkovej ujmy len vo výške 5 000,00 eur vo vzťahu ku každému zo žalovaného. Zdôvodnenie tejto výšky priznanej nemajetkovej ujmy súd presvedčivo nezdôvodnil, ale len stručne konštatoval, že výška súdom priznanej nemajetkovej ujmy zohľadnila mieru závažného zásahu a súd ju považuje za primeranú. V tomto smere sa podľa jej názoru javí napadnutý rozsudok ako nepreskúmateľný. V tejto súvislosti poukázala na obdobné prípady

v konaní o ochranu osobnosti a na priznanú výšku nemajetkovej ujmy v peniazoch vo vzťahu k Jozefovi Soročinovi, jej právnomu zástupcovi, JUDr. Štefanovi Harabinovi, JUDr. Kataríne Dušákovej a JUDr. Tiborovi Šafárikovi. Mala za to, že z uvedených prípadov je zrejmé a preukázané, že ňou požadovaná výška náhrady nemajetkovej ujmy v sume 133 193,91 eura je primeraná. Navyše mal odpočúvaný telefón bez súhlasu sudcu, vzhľadom na uvedené je toho názoru, že priznaná jej suma nemajetkovej ujmy vo výške 10 000,00 eur je neprimeraná. Napadnutý rozsudok je nepresvedčivý a vzbudzuje pochybnosti.

Žalovaný v 1. rade v odvolaní navrhol, aby odvolací súd rozsudok vo vzťahu k nemu vo vyhovujúcom výroku zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V odvolaní uviedol, že podľa jeho názoru súd sa zaoberal otázkami ktoré nepatria do právomoci civilných súdov ak sa zaoberal tzv. odposluchmi a tiež otázkou zákonnosti postupu orgánov činných v trestnom konaní. Ďalej v odvolaní namietal nedostatok svojej pasívnej legitímácie a v tejto súvislosti poukazuje na zákon č. 58/1969 Zb., ako aj zákon č. 514/2003 Z.z., ktoré jednoznačne upravujú, že zodpovedným subjektom za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím resp. za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom zodpovedá štát, teda Slovenská republika, voči ktorej má návrh smerovať a zároveň žalobca v konaní musí označiť správne orgán verejnej moci, ktorý Slovenskú republiku v konaní zastupuje. Obidve zákony výslovne ustanovujú štát ako účastníka občianskoprávneho vzťahu. Poukazujú na ustálenú súdnu prax a judikatúru, v zmysle ktorej oslobodenie spod obžaloby je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania. Nakoľko je nepochybné, že žaloba je založená na skutočnosti, že žalobkyňa bola oslobodená spod obžaloby, pasívne legitimovaným subjektom je v tomto prípade jedine štát, čo bolo judikované Najvyšším súdom SR sp.zn. 4MCdo 15/2009. Vzhľadom na uvedené má žalovaný za to, že súd prvého stupňa konal s účastníkmi konania, ktorí v tomto prípade nie sú pasívne vecne legitimovanými subjektmi. Vo vzťahu k zákonnosti trestného konania a jeho dĺžke predložil ako dôkaz list Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky zo dňa 12.4.2007, v ktorom sa konštatuje zákonný postup vyšetrovateľa v súlade so zákonom, avšak súd prvého stupňa na tento dôkaz nijako neprihliadal, pričom má za to, že týmto stanoviskom bol súd viazaný a mal z neho vychádzať. Vo vzťahu k zhoršenému zdravotnému stavu nebolo vykonané znalecké dokazovanie a nie je známe v čom konkrétne zhoršenie zdravotného stavu navrhovateľky malo spočívať, nakoľko nebola preukázaná priama príčinná súvislosť medzi údajným zhoršením jej zdravotného stavu a vzniklej nemajetkovej ujmy. Podľa jeho názoru nie je tu naplnená jedna z troch základných podmienok daných ust. § 11 a nasl. a to jej neoprávnenosť zásahu. Rovnako v konaní nebolo preukázané, že v dôsledku neoprávneného zásahu došlo ku zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby a jej vážnosti v značnej miere. Žalovaný napadá odôvodnenie súdu prvého stupňa z dôvodu, že v konaní nebol preukázaný žiaden nesprávny úradný postup orgánov činných v trestnom konaní a civilné súdy ani nedisponujú právomocou preskúmať zákonnosť, rýchlosť, účelnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní. Nie je preto známe na základe akých konkrétnych skutkov a dôkazov došlo k neoprávnenému teda nezákonnému zásahu do osobnostných práv žalobkyne na to, aby mohli vzniknúť sankcie za nemajetkovú ujmu spôsobenú neoprávneným zásahom. V odôvodnení rozsudku ohľadom značného zníženia vážnosti a dôstojnosti žalobkyne nebolo nijako konkretizované, čo považuje súd vzhľadom k priznanej výške náhrady nemajetkovej ujmy za nepostačujúce a v rozpore s § 157 ods. 2 O.s.p. Za nesprávnu považuje žalovaný aj súdom zdôvodnenú namietanú otázku premĺčania časti nároku. Podľa jeho názoru, ak by malo dôjsť k vážnemu zásahu do osobnostných práv žalobkyne zadržaním, vykonaním domovej prehliadky, začiatok plynutia premĺčacej doby začne plynúť deň po vykonaní domovej prehliadky a nie tak, ako to vykladá súd, ktorý viaže začiatok plynutia premĺčacej doby na oslobodzujúci rozsudok, pretože samotné oslobodenie spod obžaloby ešte automaticky neznamená že trestné konanie bolo vykonané v súlade s trestným právom.

Žalovaný v 2. rade žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok vo vzťahu k nemu vo vyhovujúcom výroku zmenil, resp. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V odvolaní uviedol, že súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil vec, keď účelovo na vec aplikuje striedavo ust. Občianskeho zákonníka ako aj ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb. resp. právne posúdenie z napadnutého rozhodnutia jednoznačne nevyplýva. Napadnuté rozhodnutie považuje za nedostatočne odôvodnené a teda nepreskúmateľné. V odvolaní namietal nedostatok jeho pasívnej vecnej legitímácie. Podľa jeho názoru Ministerstvo spravodlivosti SR v tomto konaní nie je a ani nemôže byť označené za narušiteľa osobnostných práv žalobkyne a to vzhľadom na skutočnosť, že Ministerstvo spravodlivosti nespôsobilo svojím konaním, ani nemohlo spôsobiť zásah do osobnostných práv žalobkyne v súvislosti s dĺžkou trestného konania ako ani ujmu spôsobenú odposluchmi telefonátov. Je preňho nepochopiteľný postup súdu pri posudzovaní jeho pasívnej vecnej legitímácie, keď súd v svojom odvolaní cituje ust. § 18 ods.

1 zák. č. 58/1969 Zb. ktorý upravuje zodpovednosť štátu, pričom v tomto konaní nie je ani v jednom prípade žalovaný štát. Je teda toho názoru, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil, keď mal za preukázané, že v konaní je daná jeho pasívne vecná legitímácia. Žalovaný nesúhlasí s posúdením vznesenej námietky premlčania, ak súd prvého stupňa dospel k záveru, že lehota bola zachovaná a nárok žalobkyne nie je premlčaný, ak žaloba bola podaná dňa 14.9.2010. Je toho názoru, že súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil vec, keď ustálil, že nárok žalobkyne v časti neoprávneného zásahu do osobnostných práv rozhodnutiami Krajského súdu v Bratislave nemožno považovať za premlčaný. Súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil ak na vec žalobkyne aplikoval rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci O. N. a ostatní proti Slovenskej republike, pretože uvedené rozhodnutie vzhľadom na odlišnosť skutkových okolností v daných prípadoch nemožno v prípade žalobkyne aplikovať. Takisto na vec nesprávne aplikoval rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 4Cdo 60/2003 a 4Cdo 187/2005. Za nesprávne právne posúdenie považuje aj skutočnosť, ak súd prvého stupňa sa v konaní zaoberal aplikáciou dohovoru, avšak nezaoberal sa preukázaním, či vôbec v prípade žalobkyne došlo k porušeniu dohovoru z jeho strany. Ohľadom skutkových zistení žalovaný namietal, že súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, nakoľko pri rozhodovaní o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch bral do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplynuli a zároveň neprihliadal na skutočnosti vyplývajúce z prednesu účastníkov. Napadnutý rozsudok v časti výroku o trovách konania považuje za nespreskúmateľný.

Na základe podaného odvolania odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce podľa § 212 ods. 1,3 O.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania postupom podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky pre potvrdenie ani pre zmenu rozsudku, pretože súd prvého stupňa zaťažil rozhodnutie a konanie mu predchádzajúce procesnou vadou ktorá sama o sebe mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Žalovaní zhodne v odvolaniach namietali nespreskúmateľnosť odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa, odvolací súd považuje túto odvolaciu námietku za dôvodnú.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z akých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre zákonného rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.), pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné (zásadné) otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samostatné rozhodnutie v ovplyvňujúcich súvislostiach. Citované zákonné ustanovenie sa totiž chápe aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ktorého súčasťou je aj právo na súdne konanie spĺňajúce garancie spravodlivosti, a toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument. Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkové relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“.

Odvolací súd je v prejednávanej veci toho názoru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je nespreskúmateľné vo vzťahu k namietanej pasívnej vecnej legitímácii žalovaných.

Zo skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa je zrejmé, že rozsudkom Okresného súdu Michalovce zo dňa 11.12.2008 č.k. 3T 96/2007-1093 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 15.4.2009 sp.zn. 7To 31/2009-1107 bola žalobkyňa oslobodená spod obžaloby trestného činu

porušovania predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou. V súvislosti s trestným konaním žalobkyňa bola v čase od 3.6.2004 do 5.6.2004 zadržaná, bola u nej vykonaná osobná a následne aj domová prehliadka, pričom trestné konanie sa viedlo od 31.5.2004 do 15.4.2009. Na základe uvedeného sa žalobkyňa domáhala náhrady nemajetkovej ujmy prostredníctvom žaloby na ochranu osobnosti, ktorá jej mala byť spôsobená nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom žalovanými. Vyčítala žalovanému v 1. rade, že jej zasiahol do jej osobnostných práv jej zadržaním a umiestnením do cely policajného orgánu, vykonaním domovej a osobnej prehliadky. Podľa jej názoru žalovaný v 1. rade sa dopustil protiprávneho konania aj tým, že v prípravnom konaní došlo k neúmerným priesťahom, keďže bola obvinená uznesením vyšetrovateľa dňa 31.5.2009 a vyšetrovanie bolo ukončené až dňa 20.6.2007. Podľa jej názoru žalovaný v 2. rade sa mal dopustiť protiprávneho konania tým, že v konaní pred súdom došlo k priesťahom v konaní, keďže obžaloba bola doručená súdu dňa 4.7.2007 a trestná vec bola ukončená až dňa 15.4.2009. Obaja žalovaní sa mali dopustiť protiprávneho konania aj tým, že v trestnom spise sa nachádzajú nezákonné prepisy telefónnych hovorov uskutočnených žalobkyňou s ďalšími spoluobvinenými. Žalobkyňa mala odpočúvaný telefón od 5.11.2003 do 24.5.2004. Má teda zato, že žalovaný v 1. rade sa dopustil protiprávneho konania, keď vykonal nezákonné odposluchy v uvedenom období bez súhlasu súdu. Za nezákonné považovala aj odpočúvanie jej telefónnych hovorov po 10.5.2004 z dôvodu, že uvedené rozhodnutie súdu bolo nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

Podstatnou otázkou pre rozhodnutie o uplatnenom nároku žalobkyne bola otázka, či v súvislosti s uplatneným nárokom na nemajetkovú ujmu je daná zodpovednosť štátu alebo príslušných ústredných orgánov - Ministerstva vnútra SR a Ministerstva spravodlivosti SR, teda otázka pasívnej vecnej legitímácie.

Ako bolo uvedené v rozhodnutí súdu prvého stupňa, ak súd prvého stupňa ohľadom námietok žalovaných vo vzťahu k ich pasívnej vecnej legitímácii v dôvodoch napadnutého rozsudku iba uviedol, že „v danom prípade použijúc ust. § 20 zákona č. 58/1969 Zb. a rozhodnutia ESLP vo veci O. N. a ostatní proti Slovenskej republike dospel k záveru, že v danom prípade sa žalobkyňa mohla domáhať náhrady nemajetkovej ujmy prostredníctvom žaloby na ochranu osobnosti v zmysle Občianskeho zákonníka, pričom uvedené konanie môže byť zahájené proti štátu alebo proti zodpovednej fyzickej osobe“; bez toho, aby v odôvodnení rozhodnutia bližšie vysvetlil vzťah rozhodnutia ESLP k prejednávanej veci, neuviedol presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých založil pasívnu vecnú legitímáciu žalovaných v konaní. Zostala tak nezodpovedaná, prečo za pasívne vecne legitimovaných považoval žalovaných. Navyše je potrebné uviesť, že v prejednávanej veci nie je konanie vedené proti štátu ani proti zodpovednej fyzickej osobe, ale je vedené proti právnickým osobám. Takýto záver súdu prvého stupňa ohľadom pasívnej vecnej legitímácie žalovaných nemožno považovať za preskúmateľný a teda súladný s citovaným ust. § 157 ods. 2 O.s.p. Napokon treba uviesť, že ak pasívne legitimovaným subjektom v konaní o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci orgánmi verejnej moci je v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. štát, potom analogicky je štát pasívne legitimovaný aj v konaní o nemajetkovú ujmu za neoprávnený zásah do osobnostných práv orgánmi verejnej moci pri výkone tejto moci. Takisto analogicky pri uplatňovaní takéhoto nároku koná za štát príslušný ústredný orgán.

Za nesprávny považuje odvolací súd aj názor súdu prvého stupňa, „že v danom prípade sa žalobkyňa mohla domáhať náhrady nemajetkovej ujmy prostredníctvom žaloby na ochranu osobnosti v zmysle Občianskeho zákonníka“. K uvedenému názoru je potrebné uviesť, že ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka je založené na súkromno-právnej báze, to znamená, že ochrany osobnosti sa možno domáhať len pri zásahu, ktorý bol uskutočnený v súkromno-právnej rovine, to znamená, že štát aj tu môže byť subjektom zodpovednosti za zásah do ochrany osobnosti, avšak len za predpokladu, že konal ako subjekt súkromného práva, teda ako právnická osoba v súkromno-právnom vzťahu. Pri výkone verejnej moci však orgány štátu konajú ako nadriadené subjekty (t.j. je tu vzťah nadradenosti a podradenosti) a to najmä v oblasti verejného práva (kam možno zaradiť aj odvetvie trestného práva). Je teda zrejmé, že osoba sa musí úkonom štátu (v danom prípade polície) podriaďovať. Teda nejde o stret občianskeho práva a súkromného, preto aplikácia ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka nie je v danom prípade možná.

Možno súhlasiť s názorom súdu prvého stupňa, že náhrady nemajetkovej ujmy sa možno domáhať podľa čl. 5 ods. 5 Dohovoru, ak bol subjekt zbavený osobnej slobody, a to za predpokladu, že trestné stíhanie bolo zastavené, alebo osoba bola oslobodená spod obžaloby a to aj v prípade, ak rozhodnutie o zadržaní

bolo zákonné. Z hľadiska uvedeného článku Dohovoru však súd prvého stupňa otázku pasívnej vecnej legitímácie žalovaných neposudzoval.

Podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť.

Podľa čl. 5 ods. 5 Dohovoru každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie.

Podľa čl. 154c ods. 1 Ústavy SR, medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

Súd prvého stupňa aj keď v dôvodoch rozhodnutia poukázal na čl. 5 ods. 5 Dohovoru, nezaoberal sa možnosťou posúdenia uplatneného nároku podľa príslušných článkov Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktoré sú v zmysle čl. 154c ods. 1 Ústavy SR súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd. Prednosť medzinárodnej zmluvy pred zákonom znamená ústavný príkaz adresovaný súdu aplikovať ex officio na daný prípad priamo relevantné ustanovenia medzinárodnej zmluvy, a to za predpokladu, že sú splnené podmienky vyplývajúce z uvedeného ústavného článku.

V zmysle čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru každý má nárok na slobodu a osobnú bezpečnosť a každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie. Podmienkou práva na odškodnenie je porušenie niektorého ustanovenia čl. 5 ods. 1 až 4 Dohovoru, alebo že pozbavenie osobnej slobody je v rozpore s vnútroštátnym právom. Predpokladom nároku je vznik škody v príčinnej súvislosti s namietaným porušením čl. 5. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v zmysle čl. 5 ods. 5 Dohovoru sa škodou rozumie tak škoda materiálna, tak aj nemateriálna. Uplatňovanie článku 5 Európskeho dohovoru vychádza z objektívnej zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú zatknutím alebo zadržaním osoby v rozpore s čl. 5 Európskeho dohovoru. Čl. 5 ods. 5 Európskeho dohovoru teda priznáva nárok na náhradu škody každej osobe, ktorá bola zatknutá v rozpore s uvedeným článkom. Objektívna zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú zatknutím alebo zadržaním v rozpore s čl. 5 Európskeho dohovoru znamená, že za škodu zodpovedá priamo štát bez ohľadu na to, či škodu spôsobil zavineným alebo nezavineným konaním svojich orgánov. Voči osobe, ktorá škodu svojim rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom spôsobila oprávnená osoba nárok uplatniť nemôže, pretože škodu musí na základe objektívnej zodpovednosti uhradiť štát. Oprávnená osoba však priamo voči týmto osobám svoje právo podľa čl. 5 ods. 5 Európskeho dohovoru uplatniť nemôže a vždy musí žalovať štát.

Možno preto konštatovať, že súd prvého stupňa sa nedostatočne vyporiadal s tvrdením žalovaných počas konania, že oslobodenie spod obžaloby je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania, a ani s tvrdením, že žalobkyňa bola oslobodená spod obžaloby a teda pasívne legitimovaným subjektom je v danom prípade štát a to podľa terajšej úpravy (zákon č. 514/2003 Z.z.), ale aj predošlej úpravy (zákon č. 58/1969 Zb.) a za takejto situácie náhrada nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy jedine za použitia Dohovoru a jedine voči štátu, teda Slovenskej republike.

Ďalej je potrebné uviesť, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil vo vzťahu k uplatnenej námietke premlčania nároku z dôvodu nezákonných odposluchov, zadržania, osobnej a následnej domovej prehliadky žalobkyne v roku 2004 ak vychádzal z názoru, že žalobkyňa získala objektívnu informáciu o tom, že došlo k nesprávnemu úradnému postupu až nadobudnutím právoplatnosti rozsudku, ktorým bola oslobodená spod obžaloby, t.j. dňom 15.4.2009.

V tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch ako jeden z relatívne samostatných prostriedkov ochrany osobnosti upravených v ust. § 13 ods. 2 Obč. zákonníka je podľa ustanovenej súdnej praxe právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje v 3-ročnej premlčacej dobe, ktorá začína plynúť od momentu, kedy sa právo mohlo prvýkrát vykonať (§ 101 Obč. zákonníka). Počiatok plynutia všeobecnej 3-ročnej premlčacej doby, náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Obč. zákonníka teda viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne

spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba tak začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv.

Žalobkyňa v konaní tvrdila, že protiprávnym konaním žalovaných bolo zasiahnuté do jej osobnostných práv tým, že ju policajný orgán zadržal, vykonal jej osobnú, domovú prehliadku a nezákonne odpočúval. Žalobkyni preto vzniklo právo na uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, prvýkrát po prepustení zo zadržania resp. nasledujúci deň po vykonaní osobnej a domovej prehliadky. Ohľadom tvrdených nezákonných odposluchov je odvolací súd toho názoru, že za moment, od ktorého sa mohla žalobkyňa domáhať porušenia svojich osobnostných práv je nutné považovať moment, kedy sa dozvedela o skutočnosti, že je nezákonne odpočúvaná. Tento deň je zásadný moment, kedy došlo k právnej skutočnosti, ktorá by mohla zakladať právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch a od plynutia ktorého sa žalobkyňa mohla cítiť dotknutá zásahom do jej práva na ochranu osobnosti. Bolo preto úlohou súdu prvého stupňa zamerať dokazovanie a to predovšetkým oboznámiť sa s obsahom vyšetrovacieho spisu a trestného spisu z obsahu ktorých vyplynie skutočnosť, kedy t.j. ktorým dňom a ktorým úkonom orgánov činných v trestnom konaní sa žalobkyňa dozvedela o skutočnosti, že je nezákonne odpočúvaná. Až po takto doplnenom dokazovaní bude preukázaný moment, kedy sa žalobkyňa dozvedela o skutočnosti, že je odpočúvaná a od tohto dňa začala plynúť 3-ročná premlčacia lehota. Ak súd vychádzal z iného právneho názoru, vec nesprávne právne posúdil vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania.

Rozsudok súdu prvého stupňa je nepreskúmateľný aj ohľadom výšky priznanej nemajetkovej ujmy. Z obsahu žalobného návrhu je zrejmé, že žalobkyňa v konaní uplatnila viacero nárokov spočívajúcich v zásahu do jej osobnostných práv, žalobný návrh odôvodnila tým, že do jej osobnostných práv bolo zasiahnuté jej zadržaním v čase od 3.6.2004 do 5.6.2004, vykonaním osobnej a domovej prehliadky, prietahmi v prípravnom konaní, prietahmi v súdnom konaní, nezákonnými odposluchmi, ako aj samotnou dĺžkou trestného konania. Žiadala, aby súd zaviazal žalovaného v 1. rade zaplatiť nemajetkovú ujmu v sume 100 000,00 eur a žalovaného v 2. rade v sume 33 193,91 eura, pričom z návrhu nie je zrejmé, za ktoré protiprávne konanie požaduje akú výšku nemajetkovej ujmy, aj keď sa jedná o samostatné nároky. Súd prvého stupňa síce čiastočne vyhovel žalobe a zaviazal oboch žalovaných zaplatiť žalobkyni po 5 000,00 eur, z dôvodov napadnutého rozhodnutia však nie je zrejmé, ktoré (okrem nezákonných odposluchov) žalobkyňou vyčítané konania považoval za nesprávny úradný postup a teda protiprávne konanie a v akej výške priznal náhradu nemajetkovej ujmy za jednotlivé zásahy.

Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že odvolacie dôvody žalovaných spočívajúce v nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a v nesprávnom právnom posúdení veci súdom prvého stupňa sú dôvodné, preto odvolací súd napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1, 2 O.s.p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Po vrátení veci bude úlohou súdu prvého stupňa náležite sa vyporiadať s námietkou žalovaných vo vzťahu k ich pasívnej vecnej legitimácii a následne s uplatnenou námietkou premlčania a rozsahom žalobkyňou uplatneného nároku vo vzťahu k jednotlivým zásahom do jej osobnostných práv, a ak opätovne dospeje k názoru, že žalovaní sú pasívne vecne legitimovaní v konaní, vyporiada sa aj s ostatnými podstatnými námietkami žalovaných v odvolaniach a následne vo veci rozhodne a rozhodnutie odôvodní tak, aby bolo preskúmateľné odvolacím súdom.

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Uvedené rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.